

การพัฒนาแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
THE DEVELOP OF CRITICAL READING INSTRUCTIONAL MODEL TO
ENHANCE ABILITY OF MEDIA LITERACY IN THE 21ST CENTURY OF
UNDERGRADUATE STUDENTS

พรณิการ์ สมัคร

วิทยาลัยนาฏศิลปชลบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Pannika Samak

Lopburi College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

Corresponding Author E-mail : pannika.samak@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 24, 2566 ; วันที่แก้ไขบทความ : มิถุนายน 4, 2566 ; วันที่ตอบรับบทความ : กรกฎาคม 10, 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) เพื่อศึกษาผลการใช้แบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 42 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติทดสอบที ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) แบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหา 4. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเสนอเนื้อหา 2) ขั้นสำรวจและศึกษาข้อมูล 3) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล 4) ขั้นสังเคราะห์และสร้างสรรค์ 5) ขั้นประยุกต์ใช้ และ 5. การวัดและประเมินผล แบบการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$, $SD = 0.02$)

2) ผลการใช้แบบการเรียนการสอน พบว่า (1) ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อแบบการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, $SD = .091$)

คำสำคัญ : แบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ, ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

This study was a research and development. The objectives of this research were 1) to develop of critical reading instructional model to enhance ability of media literacy in the 21st century of undergraduate students, 2) to study the results of implementation of critical reading instructional model to enhance ability of media literacy in the 21st century of undergraduate students. The sample used in the study were 1st year bachelor's degree undergraduate students in semester 1 of the academic year 2022 was 42 students, It was selected by multi-stage random sampling method. The instruments used in this research were 1) Critical reading instructional model to enhance ability

of media literacy In The 21st Century of undergraduate students, 2) Learning management plans, 3) Media literacy ability in the 21st century of undergraduate students test with 0.85 of reliability, 4) Satisfaction assessment form of undergraduate students. The statistics used to t-test for dependent samples statistic, mean and standard derivation.

The research results were found that :

1) The instructional model included 5 elements : 1. principles 2. objectives 3. contents 4. instructional procedure consisted of 5 steps : 1) presentation 2) Explore and study information 3) analyze data 4) synthesize and create 5) apply and 5. measurement and evaluation. The instructional model, overall was evaluated at the highest level ($\bar{X}$ = 4.97, SD = 0.02).

2) The results of implementation found that (1) ability of media literacy in the 21st century of undergraduate students after learning was statistically significant higher than before at .05 level. (2) satisfaction of undergraduate students towards the instructional model as a whole, it was at the most satisfactory level with an average ($\bar{X}$ = 4.55, SD = .091).

Keywords : Critical Reading Instructional Model, Ability of Media Literacy in The 21st Century, Undergraduate Students.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสื่อสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ประเทศไทยได้ก้าวสู่ยุคสารสนเทศอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทต่อประชาชนในการใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูล ติดต่อสื่อสารได้อย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็วและหลายช่องทาง เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีของคนไทยทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้วจำเป็นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยี และส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วในสังคมโลกาภิวัตน์ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560 : 3) ซึ่งจะเห็นได้ว่า “สื่อ” ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การเรียนรู้ของคนในสังคม รวมทั้งเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ ทักษะคติเจตคติ และค่านิยม รวมถึงการประเมินคุณค่าต่อเรื่องราวต่าง ๆ และการปฏิบัติตนของคนในสังคม

แม้ว่าสังคมไทยสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางผ่านทางสื่อและเทคโนโลยี เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายจากทั่วทุกมุมโลก แต่สังคมไทยยังขาดภูมิคุ้มกันจากการบริโภคผ่านสื่อเหล่านั้น ทุกวันนี้เราได้รับข้อมูลข่าวสารมากมาย ทั้งการโฆษณาสินค้า ผลิตภัณฑ์ บริการต่าง ๆ ข่าวสารสถานการณ์ทั่วโลก ตลอดจนความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ ที่เกิดกำลังขึ้นในปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา จนเราไม่อาจสามารถติดตามได้ทันตลอดเวลา อีกทั้งอุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้นส่งผลให้เกิดความสะดวก ความคล่องตัว ความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร การทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะการติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้น ทำให้เราสามารถรับรู้ข่าวสารมากมายจากทั่วทุกมุมโลกได้อย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ถึงกระนั้นข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นอาจจะเป็นข้อมูลเท็จ ไม่เป็นความจริง ไม่มีความน่าเชื่อถือ ถ้าหากเราขาดการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณในการเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารนั้น อาจทำให้เราได้รับข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดและไม่เป็นความจริง ส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปจนถึงเกิดความความเชื่อ ทักษะคติ และค่านิยมที่ผิด ๆ ขึ้นมาได้เมื่อพิจารณาบริบทท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกภายใต้ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร พบว่าสื่อในรูปแบบต่าง ๆ มีการพัฒนาเรื่อยมาจนมีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต การสื่อสารและการเรียนรู้ของผู้คนในสังคมอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารนี้ ทำให้บุคคลสามารถเข้าถึงและใช้สื่อได้อย่างจำกัด รวมไปถึงเด็กและเยาวชนที่สามารถเสพสื่อได้อย่างอิสระผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือคอมพิวเตอร์ (สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน และเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย, 2559 : 10)

“การรู้เท่าทันสื่อ” (Media literacy) จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากการครอบงำและชี้นำจากสื่อถือเป็นทักษะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศหนึ่งที่มีความสำคัญในสังคมยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นหนึ่งในทักษะ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังที่องค์การยูเนสโก (UNESCO, 1982 อ้างถึงใน วรณรี ตันติเวชกุล, 2562 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อไว้ในปฏิญญา Grunwald (Grunwald Declaration) ไว้ว่า “เราต้องเตรียมเยาวชนสำหรับการอยู่ในโลกของอิทธิพลจากภาพ และเสียง” ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน ดังนั้นควรเรียนรู้ ฝึกฝนและพัฒนา เพื่อให้มีการคิดวิเคราะห์ไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ ในการเลือกรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ และนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์และต่อยอดความรู้ได้ โดยผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อนั้นสามารถ มีทางเลือกในการบริโภคและการใช้ชีวิตประจำวันมากขึ้น อันเนื่องจากการสามารถคัดเลือกและจัดการกับสื่อและข้อมูลข่าวสารที่เข้ามาหาได้ สามารถวิเคราะห์แยกแยะได้ว่าสื่อนั้นดีหรือไม่ ข้อมูลในสื่อนั้นเป็นจริงหรือเท็จ มีความเหมาะสม น่าเชื่อถือหรือไม่ (อุษา บิ๊กกันส์, 2555 : 155-156) ดังนั้น ยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเจริญก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลให้ปริมาณข้อมูลข่าวสารแพร่หลายไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง การอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญอีกทักษะหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต่อการใช้ชีวิตในปัจจุบัน ดังที่สกลการ สังข์ทอง (2562 : 1) ที่ได้กล่าวว่า การอ่านนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแล้ว ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ด้วย เพราะการอ่านได้แทรกซึมไปในทุกกิจกรรมของมนุษย์ เป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาของทุกระดับชั้น และเป็นรากฐานในการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งการจะพัฒนาระดับสติปัญญาของมนุษย์ให้สูงขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยความสามารถในการอ่านพินิจ พิจารณาวิเคราะห์แยกแยะ ตัดสินใจ ประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่านและสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการอ่านดังกล่าวข้างต้น ก็คือการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2554 ที่ได้หนดให้นักศึกษาสามารถใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่านและเขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ดังนั้น ทักษะการอ่านจึงเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานทางภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการเรียนการสอน

ด้วยเหตุนี้ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่ต้องฝึกฝนและพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับปริญญาตรี ซึ่งเปรียบเสมือนกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการอ่านจะเป็นทักษะการใช้ภาษาที่สำคัญและจำเป็นยิ่งทักษะหนึ่งของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาด้านการอ่าน พบว่านักศึกษายังขาดทักษะในด้านการอ่านในระดับสูง จึงทำให้ขาดการคิดพิจารณาสิ่งที่อ่านอย่างรอบคอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริรัตน์ อักษรกาญจน์ (2561 : 96) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ นักศึกษายังขาดความสามารถในการลำดับเหตุการณ์เรื่องราวในเรื่อง การสรุปเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นมโนทัศน์ ขาดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ผู้เขียน ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การวิเคราะห์โวหารในการเขียน ตลอดจนการคาดคะเนผลที่คาดว่าจะเกิดตามมา ความน่าเชื่อถือ และความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ นอกจากนี้ ในปัจจุบันพบว่าผู้เรียนยังไม่ประสบความสำเร็จในการอ่านและมีความสามารถในการให้เหตุผลไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งความสามารถในการให้เหตุผลเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาการคิดที่ซับซ้อน เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2553 : 1-2) จึงส่งผลให้ความสามารถด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไม่มีประสิทธิภาพไปด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางสำหรับส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ด้วยการพัฒนาแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้ทฤษฎีไตรอาร์คิกของสเตอร์นเบอร์ก ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์ และทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคชันนิซึม เป็นฐานในการพัฒนาแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งวิธีการสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์กให้ความสำคัญเกี่ยวกับทักษะการคิด เป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางการคิดของผู้เรียนด้วยการมุ่งเน้นให้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการคิดประยุกต์ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถมีวิจารณญาณในการอ่านสูงขึ้น และนอกเหนือจากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดแล้ว ส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น คือการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงวิเคราะห์ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์ มาร่วมในการพัฒนาแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเป็นแนวคิดที่ เชื่อว่าการเรียนรู้ย่อมมีความหมายจะเกิดขึ้นได้ด้วยการเรียนรู้โดยการค้นพบ ซึ่งการเรียนรู้โดยการ

ค้นพบจะทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำได้นานและใช้ประโยชน์ในอนาคตได้มากกว่า นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคชันนิซึม มาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุด เมื่อผู้เรียนรู้จักแสวงหาคำตอบจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถเชื่อมโยงความรู้ และสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาได้จากการปฏิบัติงานที่มีความหมาย ในขณะเดียวกันการเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ จนค้นพบความรู้และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งจะช่วยให้ความรู้ของผู้เรียนเพิ่มพูนขึ้น ซึ่งทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อที่มีอยู่อย่างหลากหลายในปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะการอ่านในระดับสูงหรือเรียกว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ด้วยสติปัญญาอย่างมีเหตุผล พัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ความคิด และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้นั้นคือ ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีสมรรถภาพในการอ่านอย่างพินิจพิจารณา ตลอดจนเข้าใจเนื้อเรื่อง เข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง สามารถแยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น ใช้ความรู้และเหตุผลไตร่ตรองว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ โดยยกเหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม ตลอดจนสังเคราะห์และสร้างสรรค์ความรู้ที่ได้ จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

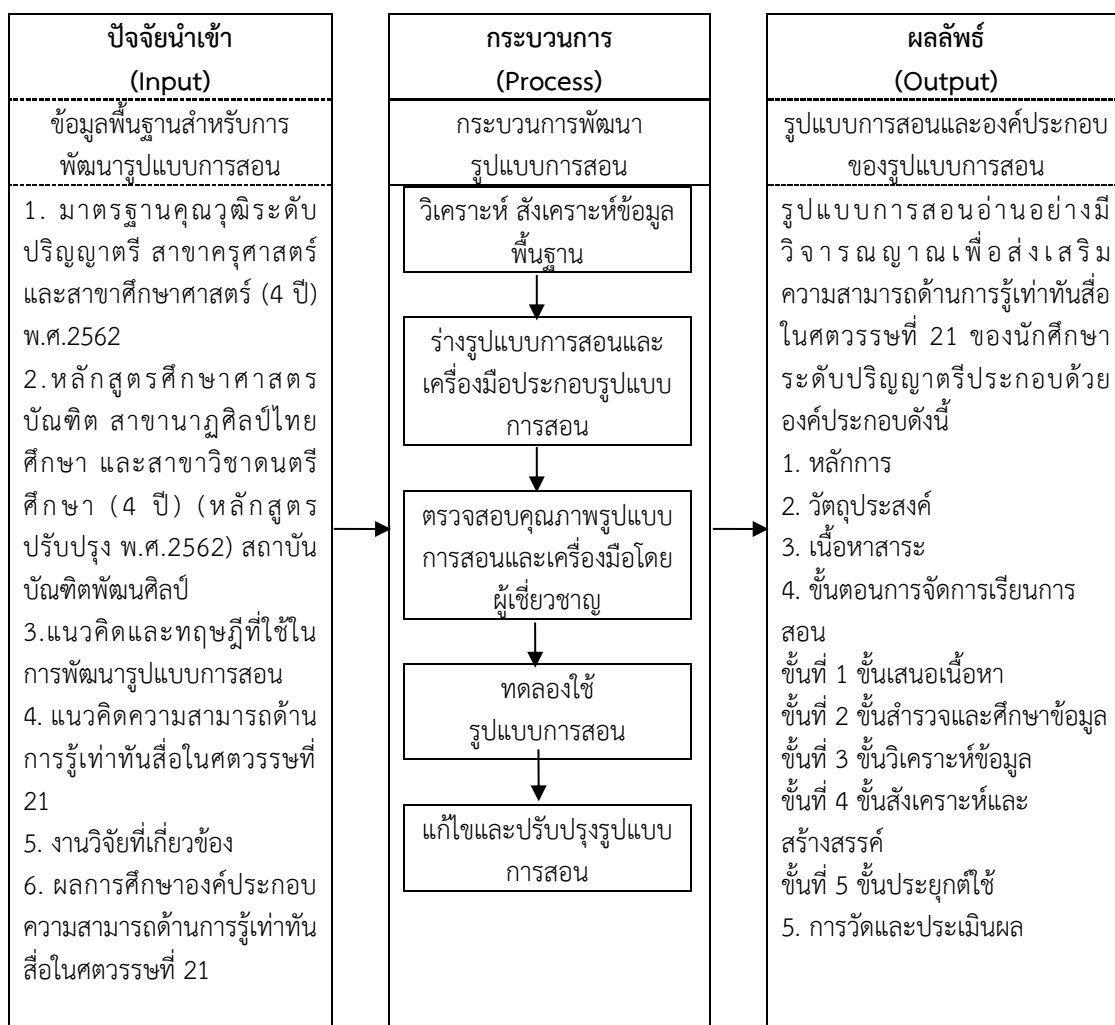
กล่าวโดยสรุป การพัฒนาความสามารถในการอ่านนั้น มิใช่เพียงแค่อ่านออก อ่านเป็น และ อ่านได้เท่านั้น หากแต่ปัจจุบัน เราต้องรู้จักพัฒนาตนเองให้เป็น “นักอ่านที่มีวิจารณญาณ” ไปพร้อม ๆ กันด้วย เพื่อให้ก้าวทันโลกทันเหตุการณ์ สามารถใช้วิจารณญาณในการรับสื่อ ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
  - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
  - 2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

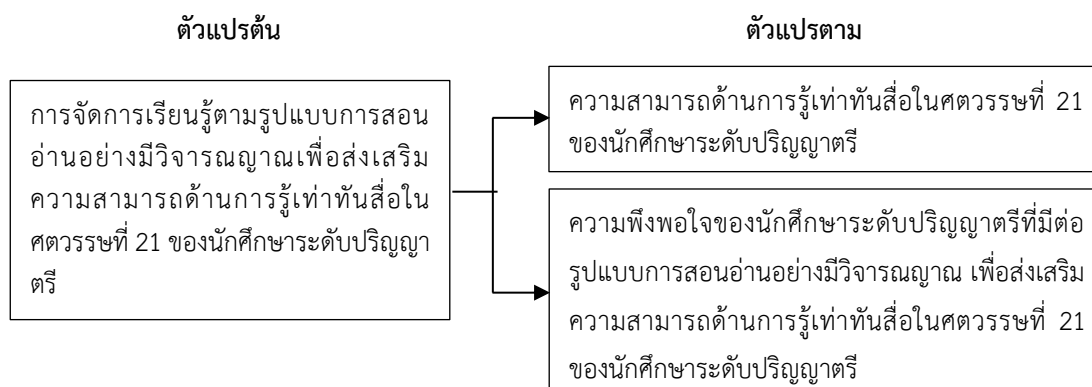
กรอบแนวคิดการวิจัย

1. กรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานนำมาสู่การพัฒนารูปแบบการสอนโดยการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้
  - 1.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาพัฒนารูปแบบการสอน
  - 1.2 ยกร่างรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และนำรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการสอน
  - 1.3 ทดลองใช้รูปแบบการสอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนการสอน และความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ และนำมาปรับปรุง เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการสอน

2. กรอบแนวคิดการศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในระยะนี้เป็นการทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดตัวแปร ได้แก่ ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอน สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอน

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ที่มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ให้ตัวแปรทดลองระยะหนึ่งและทดสอบหลังการทดลอง (The Single-Group, Posttest Only Design) (กันตฤทัย คลังพหล, 2561 : 115)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) และสาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562) สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 12 วิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 601 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) และสาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562) สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์พลบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งกลุ่มสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 12 วิทยาลัย ออกเป็น 5 ภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มสถานศึกษาจากแต่ละภาค มาจำนวนภาคละ 1 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์พลบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ และวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มสถานศึกษา 1 แห่ง ที่ได้มาจากการสุ่มในขั้นตอนที่ 2 โดยทำการสุ่มได้วิทยาลัยนาฏศิลป์พลบุรีเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) และสาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562) ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 42 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คือ 1. ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล 2. ความสามารถในการเข้าใจข้อมูล 3. ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล 4. ความสามารถในการประเมินข้อมูล 5. ความสามารถในการประยุกต์ใช้ข้อมูล 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$ SD = 0.02)

2. แผนการจัดการเรียนรู้ตามการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 แผน ทุกองค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, SD = 0.02)

3. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ตามแนวคิดด้านพุทธิพิสัยของบลูม 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การ

วิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80–1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานมายกร่างรูปแบบการสอน ได้แก่ สภาพปัญหาด้านการรู้เท่าทันสื่อ ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เอกสารมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสปี) พ.ศ.2562 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) และสาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2562) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน ทฤษฎีไตรอาร์กของสเตอร์นเบอร์ก ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคชันนิซึม มาเป็นข้อมูลพื้นฐาน

2) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอนตามหลักการของการพัฒนารูปแบบการสอน จากนั้นสังเคราะห์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนฉบับร่าง

3) สังเคราะห์เป็นรูปแบบการสอนฉบับร่างและนำรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการสอน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำเอาผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษามาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี (มคอ.1) สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ และวิเคราะห์หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) และสาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2562) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

2) ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทฤษฎีไตรอาร์กของสเตอร์นเบอร์ก ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ และทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคชันนิซึม

3) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ และกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ โดยคัดเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสูตรและมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี จากนั้นดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5 แผน

4) เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำเอาผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนการสอน และความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ นำมาปรับปรุงอีกครั้ง เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร หลักการและวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2) ร่างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีสาระเกี่ยวกับความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และจัดทำตารางวิเคราะห์ข้อสอบ (Test Blueprint) ตามแนวคิดด้านพุทธิพิสัยของบลูม

หลังจากนั้นนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3) ตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติรายข้อเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ และคัดเลือกข้อสอบที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ซึ่งได้ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.39–0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.29–1.00 จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการของ Kuder–Richardson (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ได้ข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผล และ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามวิธีของลิเคิร์ท

2) นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) จากนั้นนำผลจากการวิเคราะห์ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความรู้ด้วยการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2. ดำเนินการสอนตามรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งขั้นตอนการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเสนอเนื้อหา 2) ขั้นสำรวจและศึกษาข้อมูล 3) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล 4) ขั้นสังเคราะห์และสร้างสรรค์ และ 5) ขั้นประยุกต์ใช้ โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น จำนวน 20 ชั่วโมง และจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองสอน ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

4. ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test dependent)

2. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักการของรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1.1 การเสนอเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับประสบการณ์และตรงกับความต้องการของผู้เรียน เป็นแรงจูงใจสำคัญเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้

1.2 การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะช่วยให้ผู้เรียนเลือกรับข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

1.3 การเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ ด้วยการปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลและสิ่งแวดล้อม

1.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิด โดยเน้นพัฒนาการคิดในระดับสูง

1.5 เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม ด้วยการให้ผู้เรียนสร้างความคิดรวบยอด จนเกิดการเรียนรู้จากการเป็นผู้ลงมือกระทำ จนสามารถนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เพื่อนำไปสร้างสรรค์เป็นผลงานหรือชิ้นงาน

1.6 การประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและเสริมแรงช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล 2. ความสามารถในการเข้าใจข้อมูล 3. ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล 4. ความสามารถในการประเมินข้อมูล และ 5. ความสามารถในการประยุกต์ใช้ข้อมูล

3) เนื้อหาของรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ได้มาจากการสังเคราะห์เนื้อหาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษาและสาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ.2562 โดยมีเนื้อหาสาระของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้ 1. การอ่านบทความอย่างมีวิจารณญาณ 2. การอ่านบทโฆษณาย่างมีวิจารณญาณ 3. การอ่านงานเขียนประเภทโน้มน้าวใจอย่างมีวิจารณญาณ 4. การอ่านข่าวอย่างมีวิจารณญาณ 5. การอ่านสารคดีอย่างมีวิจารณญาณ

4) กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเสนอเนื้อหา 2) ขั้นสำรวจและศึกษาข้อมูล 3) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล 4) ขั้นสังเคราะห์และสร้างสรรค์ 5) ขั้นประยุกต์ใช้

5) การวัดและประเมินผลการตามรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 เป็นการวัดความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประเมินโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ตามแนวคิดด้านพุทธิพิสัยของบลูม

2. ผลการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1) ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังแสดงในตารางที่ 1 ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนเรียน	42	30	13.73	3.178	13.458*	0.00
หลังเรียน	42	30	20.07	3.195		

** . มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า คะแนนความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.178 และหลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.195 และผลการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบที การทดสอบพบว่า ค่า t

เท่ากับ 13.458* และค่า $p = 0.00$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อ ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมี วิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังแสดงใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อ ส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		แปล ความหมาย
		$\bar{X}$	SD	
ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาเหมาะสมกับระดับ ความรู้ ความสามารถของผู้เรียน	4.59	.496	มากที่สุด
2	เนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.54	.503	มากที่สุด
3	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม	4.42	.547	มาก
รวมด้านเนื้อหา		4.51	.087	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
4	กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.59	.496	มากที่สุด
5	ใช้สื่อประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม	4.57	.500	มากที่สุด
6	วิธีการสอนส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.52	.594	มากที่สุด
7	วิธีการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจข้อมูลเนื้อหาที่น่าสนใจได้	4.45	.550	มาก
8	วิธีการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลได้	4.50	.506	มากที่สุด
9	วิธีการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาประเมินคุณค่าของข้อมูลได้	4.59	.586	มากที่สุด
10	วิธีการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้ข้อมูลโดยการสร้างสรรค์เป็นผลงานได้	4.47	.551	มาก
11	นักศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และนำเสนอความรู้	4.59	.496	มากที่สุด
รวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		4.53	.057	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล				
12	มีการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน	4.38	.582	มาก
13	นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน	4.50	.552	มากที่สุด
14	เกณฑ์การประเมินสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4.57	.500	มากที่สุด
รวมด้านการวัดและประเมินผล		4.48	.096	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
15	ช่วยให้นักศึกษามีหลักการอ่านที่ถูกต้อง	4.52	.505	มากที่สุด
16	ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาการอ่านในระดับสูงได้	4.64	.484	มากที่สุด
17	นำไปประยุกต์ใช้ในการอ่านงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้	4.57	.590	มากที่สุด
18	ช่วยให้นักศึกษาวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และตัดสินใจคุณค่าสารต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล	4.76	.431	มากที่สุด
19	ช่วยให้นักศึกษาสามารถนำประโยชน์ที่ได้จากการอ่านไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.66	.477	มากที่สุด
20	ช่วยให้นักศึกษามีความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น	4.69	.467	มากที่สุด

รวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.64	.085	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.55	.091	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.55, SD = .091) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x}$ = 4.64, SD = .085) รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.53, SD = .057) ด้านเนื้อหา ($\bar{x}$ = 4.51, SD = .087) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x}$ = 4.48, SD = .096) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนได้มาโดยการศึกษา วิเคราะห์สังเคราะห์ พัฒนาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 2) ทฤษฎีไตรอาร์คิกของสเตอร์นเบิร์ก 3) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ 4) ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคชันนิซึม 5) แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 นำมาสู่รูปแบบการเรียนการสอนที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างเป็นหลักการ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าประสงค์ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยมีแนวคิดและหลักการเป็นกรอบพัฒนา ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler, 1950 อ้างใน ทิศนา ขวมนิธิ, 2561 : 215) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นระบบจะช่วยให้การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อ อยู่ในระดับมาก หลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อ และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อ มีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อได้ โดยมีขั้นตอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเสนอเนื้อหา เป็นขั้นที่ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอนสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของเนื้อหาที่จะเรียน และเป็นขั้นที่ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับประเภทและรูปแบบของสื่อในยุคดิจิทัล หลักการอ่านงานประเภทต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการสืบค้นข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ต่อไป สอดคล้องกับหลักการตามแนวคิดของสเตอร์นเบิร์ก (Sternberg, 1997 : 66 อ้างถึงใน กมล โพธิเย็น, 2565 : 21-23) ที่ได้อธิบายว่า ความสามารถในการใช้ความรู้ เกิดจากการที่บุคคลเกิดความรู้ความเข้าใจซึ่งเกิดขึ้นจากการได้ศึกษาค้นคว้าความรู้จากทฤษฎี ตำราทางวิชาการที่ได้มีผู้รู้ได้ศึกษาและอธิบายข้อความรู้นั้นไว้แล้ว หรือการเรียนรู้ที่ได้จากในห้องเรียน เป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดผ่านครูผู้สอน ดังนั้นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้ได้ว่า จุดประสงค์ในการเรียนรู้ในครั้งนั้นคืออะไร ทำไมจึงเรียนรู้เรื่องนั้น และจะนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนในครั้งนี้ไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีการจัดระบบความคิดที่เหมาะสมมีความชำนาญด้วยความรู้พื้นฐานที่ดี สามารถดึงข้อมูลความรู้ที่เขามีย่อยออกมาใช้ได้ ในยามที่ต้องการ ครูจึงจำเป็นต้องสอนเนื้อหาซึ่งเป็นองค์ความรู้ก่อน เพราะความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการคิดในระดับสูงต่อไป ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและศึกษาข้อมูล เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสำรวจความต้องการและกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนสำรวจเนื้อหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และคัดเลือกข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของตน โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกับสำรวจแหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อนำมาเป็นหลักฐานในการสนับสนุนประเด็นหรือ

เรื่องราวในเนื้อเรื่อง หลังจากนั้นให้ผู้เรียนศึกษาทำความเข้าใจรายละเอียดของเนื้อหา โดยการพิจารณาบริบทของเนื้อหา ได้แก่ รูปแบบและประเภทของเนื้อหา ชื่อเรื่อง เนื้อเรื่อง คำสำคัญ ซึ่งในขั้นนี้ผู้เรียนต้องสามารถจำแนกประเภทและรูปแบบของสื่อในยุคดิจิทัลได้ เข้าใจศัพท์ สำนวนโวหาร ถ้อยคำเชิงสัญลักษณ์และความหมายแฝงจากเนื้อความของสื่อ พร้อมทั้งสามารถสรุปใจความหรือข้อความสำคัญหลักของเรื่อง เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ ดังที่วราภรณ์ วราธิพร (2558 : 135-136) ที่ได้ให้ความเห็นว่า การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี นอกจากนี้การฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลยังเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่การรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสารประเภทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ชั้นที่ 3 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแยกแยะเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งในข้อมูลแต่ละส่วน เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์หลักของข้อมูลนั้น ๆ โดยการวิเคราะห์หลักฐาน ที่ใช้ในการประกอบข้อมูล ว่ามีความแท้จริง น่าเชื่อถือเพียงไร วิเคราะห์ชนิดและรูปแบบ ช่วงเวลา ความทันสมัยของแหล่งข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลชั้นต้นหรือชั้นรอง พิจารณาว่าแหล่งข้อมูลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การประเมินข้อมูล โดยประเมินความเป็นไปได้จากการอ้างแหล่งข้อมูล หลักฐาน น้ำหนักของ ความมีเหตุผล และตัดสินใจโดยใช้ความคิดของตนว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร มีคุณค่าหรือไม่ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อะไรจากข้อมูลนี้ โดยผู้เรียนจะต้องสามารถให้เหตุผลประกอบการสรุปได้แย้ง การเสนอแนวคิดและการให้ข้อคิดเห็นของตนได้ โดยการวิเคราะห์ จะช่วยให้บุคคลสามารถตรวจสอบการออกแบบทั้งรูปแบบ โครงสร้างของเนื้อหาสาร และลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหาสาร รวมถึงสามารถใช้แนวคิดต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อทำความเข้าใจบริบทของเนื้อหาสารที่น่าเสนอ (Center for Media Literacy, 2008 อ้างในบุผา เมฆศรีทองคำ, 2554 : 118) ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์และสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่สนับสนุนให้ผู้เรียนประมวลความคิดรวบยอดที่ได้จากการศึกษากระบวนการใช้วิจารณ์ญาณในการศึกษาข้อมูลประเภทต่าง ๆ โดยให้ผู้เรียนร่วมกันเรียบเรียงเนื้อหาเป็นภาษาเขียนเพื่อวางแผนกำหนดโครงร่างชิ้นงาน หลังจากนั้นจึงให้ผู้เรียนออกแบบสร้างสรรค์เป็นผลงานของตนเอง ผสมผสานกับการใช้เทคโนโลยีในการสร้างและเผยแพร่ผลงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปุนรัตน์ พิพิธกุล (2562 : 152-159) ที่ได้อธิบายว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้แสดงบทบาทเป็นผู้เรียนทางตรง กล่าวคือ เป็นผู้ปฏิบัติ ผู้สร้างสรรค์ผลงานจากความคิดผ่านกระบวนการปฏิบัติและมีการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อช่วยให้การสร้างสรรค์ชิ้นงาน และสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งผลงานต่าง ๆ ขึ้นมา พร้อมกันนั้นผู้เรียนก็ได้สะท้อนถึงองค์ความรู้ที่มีอยู่ของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ภายหลังจากกระบวนการสร้างผลงานและเผยแพร่แล้ว ผู้สอนจะให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของตนเอง และเปิดโอกาสให้เพื่อนสมาชิกได้แสดงความคิดเห็นกับผลงานที่น่าเสนอ ตลอดจนผู้สอนให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางปรับปรุงแก้ไขแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้เป็นขั้นที่ผู้เรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่การประยุกต์ใช้ และร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ในครั้งต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ในขั้นนี้ผู้สอนจะเป็นผู้จัดเตรียมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อประเมินความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 อย่างมี วิจารณ์ญาณของผู้เรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับเพ็ญวิสา วัฒนปรีชานนท์ (2561 : 2-4) ที่ได้ให้ความเห็นว่า การนำข้อมูลจากบทอ่านไปใช้ประโยชน์ เป็นความสามารถที่ต่อเนื่องมาจากความสามารถในการประเมินค่า คือความสามารถในการประยุกต์ใช้ข้อมูลจากการอ่าน รู้ถึงประโยชน์และสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ตลอดจนนำความรู้ความคิดที่ได้มาพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมโดยการศึกษารูปแบบการสอนก่อน เพื่อให้ผู้สอนมีความเข้าใจในหลักการ แนวการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการสอน
2. ผู้สอนควรจัดเตรียมสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง อันเป็นการนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเสรี

3. การจัดให้ผู้เรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนประเด็นที่ได้จากการอ่านและการสืบค้น ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนตามรูปแบบมาก ผู้สอนควรจัดสภาพการเรียนการสอนในแบบกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สมาชิกภายในกลุ่มต้องมีความรู้ ความสามารถทางด้านการอ่านที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่อติดตามผล
2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ช่วยในการส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมล โพธิเย็น. (2565). แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่การสร้างนวัตกรรม โดยใช้แนวคิดของเชวอนปัญญาเชิงปฏิบัติ. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 20 (1), 10–30.
- กันต์ฤทัย คลังพล. (2561). **วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา**. ปทุมธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ทิตินา แชมมณี. (2561). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2554). การรู้เท่าทันสื่อ : การก้าวทันบนโลกข่าวสาร. **วารสารนักบริหาร**, 1 (31), 117-123.
- ปณรัตน์ พิพิธกุล. (2562). **การพัฒนาโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพเพื่อสร้างเสริมความฉลาดทางสุขภาพด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญวิภา วัฒนปริชาชนนท์. (2561). **การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมนทัศน์และแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรภรณ์ วรธิพร. (2558). **การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วรรณรี ตันติเวชอภิกุล. (2562). **การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับครอบครัวเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สกุลการ สังข์ทอง. (2562). **การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ MECCA เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน และเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย. (2559). **กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล เพื่อสร้างพลเมือง ประชาธิปไตย เอกสารประกอบการประชุมโต๊ะกลม การพัฒนา กรอบแนวคิด และหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล เพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ณ โรงแรมแมนดาริน เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2559**. กรุงเทพฯ : โรงแรมแมนดาริน.
- สุริรัตน์ อักษรกาญจน์. (2561). **การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ : เทคนิคการอ่านแบบเน้นมนทัศน์ (CORI) ร่วมกับกลวิธีอาร์ อี เอ พี**. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี**, 10 (1), 91–114.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). **รายงานประจำปี 2559**. กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อุษา บิ๊กกินส์. (2555). **การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ**. **สุทธิปริทัศน์**, 26 (80), 147-162.